

VOORKOMEN VAN GRAUWE EN ROSSE FRANJEPOOT IN DE REGIO AMSTERDAM

Jan Joost Bakhuizen

De Grauwe Franjepoot *Phalaropus lobatus* komt in Europa als broedvogel voor in Scandinavië, West-Rusland, Schotland, Fär Öer en IJsland. Vanuit het broedgebied trekt de soort in een breed front over Oost- en Midden Europa naar het overwinteringsgebied in de Arabische Zee. Exemplaren uit het westelijk deel van de Europese populatie (en mogelijk van Oost-Groenland) kunnen op de trek ook in Noordwest Europa gezien worden (Cramp & Simmons 1983). De Grauwe Franjepoot is in Nederland een schaarse doortrekker van augustus tot en met oktober en in mindere mate in de maanden mei-juni. Hij bezoekt dan voornamelijk slikgebieden en kleine plasjes, vooral in het IJsselmeergebied en het Waddengebied.

Rosse Franjepoot

Arnoud van den Berg

De Rosse Franjepoot *P. fulicarius* komt als broedvogel in Europa alleen voor op IJsland en Spitsbergen. De overwinteringsgebieden liggen in de Atlantische Oceaan, voornamelijk voor de kusten van West- en Zuid-Afrika. De Rosse Franjepoot is veel meer dan de Grauwe gebonden aan open zee. Rosse Franjepoten trekken dan ook over de Atlantische Oceaan naar hun overwinteringsgebieden. Daarbij maken slechts weinig exemplaren gebruik van de route over de Noordzee en Het Kanaal. Alleen bij storm verschijnt de Rosse Franjepoot aan de continentale kusten (Cramp & Simmons 1983). In Nederland is de Rosse Franjepoot een zeldzame doortrekker aan de kust, voornamelijk in de maanden november en december. Zelden verschijnen er exemplaren in het binnenland.

Om een idee te krijgen van het voorkomen van de Grauwe en Rosse Franjepoot in de regio Amsterdam werden zoveel mogelijk waarnemingen verzameld over de periode 1960-84.

DE GRAUWE FRANJEPOOT

In de periode 1960-84 werden tenminste 32 Grauwe Franjepoten in de regio Amsterdamesignaleerd. De waarnemingen zijn in tabel 1 samengevat. Hieruit blijkt dat het grootste aantal werd waargenomen tijdens de najaarstrek, vooral in de maand augustus, en tijdens de voorjaarstrek, vooral in juni. De vroegste

waarneming was op 30 april en de laatste op 28 oktober. Het seizoenpatroon komt overeen met het landelijk beeld (cf van den Berg 1983). De meeste waarnemingen betroffen solitaire exemplaren. Er zijn twee meldingen van twee exemplaren en in de periode juli-september 1966 werden 1-3 exemplaren (op 18 augustus zelfs vier) bij Sloterdijk waargenomen. Verreweg de meeste werden op de opspuiterreinen van het Westelijk Havengebied gezien. Slechts vijf maal werd de soort bij natuurlijke plasjes gezien (tabel 2).

tabel 1

	april	mei	juni	juli	augustus	september	oktober	totaal
aantal waarnemingen	1	1	4	2	9	5	4	26
aantal exemplaren	1	1	4	22	13	6	5	32

tabel 2

	Westelijk Havengebied	Bijlmer/ Diemen	Zandput, Badh.dorp	Diemer- zeedijk	Spaarnwoude	totaal
1962	1					1
63	1					1
65	1-2			1		2-3
66	4			1		5
67	4		1	2		7
69	2					2
71	1-2	1				2-3
72	2					2
73	1					1
79		1				1
82					1	1
83		2-3				2-3
84					1	1

In de jaren zestig tot het begin van de jaren zeventig werd de Grauwe Franjepoot voornamelijk gesignaleerd in het Westelijk Havengebied. Ze werden daar gezien op de opspuiterreinen bij Sloterdijk. Na 1973 is de soort er niet meer waargenomen. Dit is te verklaren doordat het gebied daarna snel verruigde en grotendeels volgebouwd werd met industrie en volkstuinen. Na 1973 zijn er slechts vier waarnemingen uit de regio bekend.

DE ROSSE FRANJEPOOT

De Rosse Franjepoot is in de regio Amsterdam een dwaalgast die voornamelijk na een periode met veel wind wordt gesignaleerd. Over de periode 1960-84 werden de volgende waarnemingen bekend:

21 november 1970 1 ex Marken
27 november 1977 2 ex Buiten-IJ
11 oktober 1981 1 ex Verenigde Binnenpolder

De Rosse Franjepoot wordt later in het najaar waargenomen dan de Grauwe Franjepoot (van den Berg 1983).

In dit stukje zijn waarnemingen verwerkt uit de volgende bronnen: CDNA-archief, SOVON-archief, SVN-archief, Mededelingenblad VWG-Amsterdam, De Gierzwaluw, De Waarnemer, Limosa, Het Vogeljaar, Dutch Birding, Tjiftjaf, Dwergstern en De Vogels van de Diemerzeedijk. Met dank aan Arnoud van den Berg, Joop Buker,

Evert van Huijssteeden, C.J.G. Scharringa en Willem van der Waal.

VERWIJZINGEN

- van den Berg, A.B. 1983. Voorkomen van Grauwe en Rosse Franjepoot in Nederland in 1970-81. *Dutch Birding* 5: 69-73.
Cramp, S. & Simmons, K.E.L. 1983. *The Birds of the Western Palearctic* 3. Oxford, London & New York.

Jan Joost Bakhuizen,
Rubensstraat 51,
1077 MK Amsterdam.

Grauwe Franjepoot
Jan van Laar

appendix - Waarnemingen van Grauwe Franjepoot in de regio Amsterdam.

Sloterdijk/opspuitterreinen Amsterdam West/Grote IJ-Polder (opspuitterrein)

25 & 29 augustus 1962	1 ex
25 augustus 1963	1 ex
19 & 30 augustus 1965	1 ex
juli/augustus/september 1966	1-4 ex
2 juli 1967	1 ex
18 augustus 1967	1 ex
30 september 1967	1 ex
21 oktober 1967	1 ex
1 juni 1969	1 ex
24 & 25 juni 1969	1 ex
14 & 29 augustus/4 september 1971	1 ex
11 juni 1972	1 ex
22 september 1972	1 ex
6 mei 1973	1 ex

Diemerzeedijk (natuurlijk slikplasje)

30 april 1965	1 ex
13 augustus 1966	1 ex
12 augustus 1967	2 ex

Poelruiterplas, Spaarnwoude (natuurlijk kwelplasje)

4 & 14 juni 1982	1 ex
27 oktober 1984	1 ex

Zandput, Badhoevedorp (opspuitterrein)

10 & 23 augustus 1967	1 ex

